

ΑΡΧΑΙΟΜΕΤΡΙΚΑ ΝΕΑ

Επιμέλεια: Γιάννης Μπασιάκος

Ο δίσκος της Φαιστού σε επικαιρότητα

Αρκετές συζητήσεις γίνονται τον τελευταίο καιρό μεταξύ ειδικών και μη, με θέμα την αυθεντικότητα του περίφημου δίσκου της Φαιστού, μοναδικού στο είδος του, που αποκαλύφθηκε στο ανάκτορο της Φαιστού το 1908, κατά τη διάρκεια ανασκαφών της Ιταλικής Αρχαιολογικής Αποστολής. Αιτία των συζητήσεων, κυρίως μέσα από το Διαδίκτυο, ένα πρόσφατο άρθρο που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό *Minerva* από τον δρ J.M. Eisenberg, εκδότη του περιοδικού. Στο άρθρο διατυπώνεται η άποψη ότι ο δίσκος μπορεί να μην είναι αυθεντικός (επομένως ούτε και αρχαίος), λόγω: α) της αιγιματικότητας των συμβόλων του, β) του ότι ο πηλός από τον οποίο είναι κατασκευασμένος έχει υποστεί όπτηση (δηλαδή είναι κεραμοποιημένος), και γ) του ότι η κατάσταση διατήρησής του είναι ασυνήθιστα καλή – σώζεται μάλιστα και περιμετρική αιχμή του δίσκου. Για την πλήρη διερεύνηση του ζητήματος, το οποίο αναδύθηκε από το άρθρο αυτό και μόνο, προτάθηκε και διενέργεια εργαστηριακών ελέγχων αυθεντικότητας με θερμοφωταύγεια, μια διαδικασία που, ως γνωστόν, είναι καταστρεπτική. Ο ίδιος ο συντάκτης του άρθρου, με χορηγό το περιοδικό που εκδίδει, προχρημάτη ήδη και στη διοργάνωση σχετικού συνεδρίου με τίτλο «International Conference on the Phaistos Disk», που θα πραγματοποιηθεί το διήμερο 31.10-1.11.2008 στο Λονδίνο. Πληροφορίες για το συνέδριο στο: www.minervamagazine.com. Όπως αναμενόταν, δημοσιοποιήθηκαν γνώμες ήκιστα κολακευτικές για τη θεμελίωση των επιχειρημάτων που οδήγησαν τον Eisenberg στη διατύπωση των αμφισβητήσεών του ως προς την αυθεντικότητα αυτού του μοναδικού αρχαιολογικού ευρήματος. Όσοι ενδιαφέρονται να ενημερωθούν για λεπτομέρειες επί των σχετικών συζητήσεων δεν έχουν παρά να πληκτρολογήσουν «Phaistos disk» σε ένα από τα εργαλεία αναζήτησης του Διαδικτύου (π.χ. Google, in.gr, astavista κ.λπ.). Το βέβαιο, πάντως,

είναι ότι πολλές χιλιάδες άνθρωποι, και μάλιστα εκτός Ευρώπης, μέσω του εμπνευστή αυτής της συζήτησης πληροφορήθηκαν την ύπαρξη του δίσκου της Φαιστού...

Συνέδριο για μελέτες αρχαιολογικού υλικού με σύγχροτον

Το Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης (Ισπανία) ανέλαβε τη διοργάνωση ενός ειδικού συνεδρίου με τίτλο «Synchrotron Radiation in Art and Archaeology, SRA 2008», που θα πραγματοποιηθεί στην ομώνυμη πόλη από 22 έως 24 Οκτωβρίου 2008 και απευθύνεται σε αρχαιολόγους, συντηρητές και ειδικούς από τις θετικές επιστήμες. Στη διεθνή συμβουλευτική επιτροπή της διοργάνωσης συμμετέχει ο δρ Μανώλης Πάντος, ερευνητής στο SRS, Daresbury (Μεγάλη Βρετανία). Στα θέματα του συνεδρίου περιλαμβάνονται αναλύσεις αρχαίων γραπτών κειμένων, οργανικά υλικά, κεραμικά, γυαλιά και υαλόμαζες, χρωστικές και ακτινοβολήσεις με σύγχροτον (επιταχυντής σωματιδίων), με σκοπό τη συντήρηση αρχαιολογικού υλικού και τη μελέτη έργων τέχνης. Πληροφορίες-εγγραφές: www.sr2a-2008.info.

IAEA: Συνάντηση εργασίας για τις νέες τεχνικές διάγνωσης αυθεντικότητας

Η ταχύτητα με την οποία εξελίσσονται οι τεχνικές κατασκευής κίβδηλων έργων τέχνης και πλαστών αντικειμένων δήθεν αρχαιολογικής σημασίας συχνά αφήνει πίσω της τις μεθόδους διάγνωσης αυθεντικότητας. Το φαινόμενο είναι διεθνές, αλλά εντοπίζεται με πληθώρα περιστατικών στις χώρες γύρω από τον Ινδικό Ωκεανό. Η συνέπεια είναι ότι ανθεί ένα παράνομο εμπόριο με κέρδη εκατοντάδων εκατομμυρίων δολαρίων κάθε χρόνο. Ο οργανισμός International Atomic Energy Agency (IAEA), που εδρεύει στη Βιέννη (Αυστρία), ενθαρρύνει κρατικά ερευνητικά ιδρύματα να αναλάβουν έρευνες που να οδηγούν σε νέες αναλυτικές μεθόδους διάγνωσης αυθεντικότητας και υποστηρίζει διεθνείς συναντήσεις μεταξύ ειδ-

κών από αναπτυσσόμενες και αναπτυσσόμενες χώρες, με σκοπό τη διάχυση εμπειρίας για τον περιορισμό της διακίνησης και εμπορίας πλαστών αρχαιολογικών αντικειμένων. Με τίτλο «Applications of Nuclear Analytical Techniques to Investigate the Authenticity of Art Objects», ο IAEA διοργανώνει στο Κούσκο (Περού) μια διεθνή συνάντηση εργασίας (workshop), από 3 έως 7 Νοεμβρίου 2008. Στόχος είναι η αναζήτηση νέων σχετικά τεχνικών, οι οποίες να εφαρμόζονται και σε υλικά πέραν των κεραμικών, για τα οποία είναι γνωστό ότι μπορούν –αλλά όχι πάντοτε– να ελεγχθούν με τις τεχνικές της φωταύγεια. Οι επιφάνειες αρχαίων και νέων μεταλλικών αντικειμένων (χάλκινων, σιδηρών, διαφόρων κραμάτων κ.ά.), με τα στρώματα οξειδωσης ή τα υπολείμματα διάβρωσης που φέρουν συνήθως, αποτελούν ένα ευρύ πεδίο μελέτης για τον επιτυχή έλεγχο αυθεντικότητας. Ο συνδυασμός μη καταστροφικών τεχνικών πλάσματος και επιφανειακών μετρήσεων υπό το πολωτικό μικροσκόπιο συνιστά μια νέα μεθοδολογία για τη διάγνωση της αυθεντικότητας αρχαίων μεταλλικών αντικειμένων, που έχει ήδη αναπτυχθεί από την ομάδα μελέτης αρχαίων μετάλλων στο Κέντρο «ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος». Ερευνητές από το Εργαστήριο Αρχαιομετρίας του Κέντρου πρόκειται να παρουσιάσουν αυτή τη νέα μεθοδολογία στην επιστημονική συνάντηση του IAEA και να την προτείνουν ως ένα σύγχρονο μέσο στον αγώνα εναντίον των κίβδηλων μεταλλικών αντικειμένων, τα οποία μέχρι σήμερα δεν είναι δυνατό να χρονολογηθούν.

Νέες εκδόσεις

Aegean Metallurgy in the Bronze Age

επιμ. Ίρις Τζαχίλη
πρακτικά συνεδρίου, Αθήνα 2008

Σε ιδιαίτερα επιμελημένη έκδοση, με τίτλο *Aegean Metallurgy in the*

Bronze Age κυκλοφόρησε πρόσφατα (Ιούνιος 2008) ένα νέο βιβλίο για την αιγαιακή μεταλλουργία των χρόνων της Χαλκοκρατίας, που αποτελεί μια ιδιαίτερα σημαντική συνεισφορά στις υπάρχουσες γνώσεις σχετικά με αυτό το μεγάλο θέμα. Την επιστημονική επιμέλεια της έκδοσης του βιβλίου είχε η Ίρις Τζαχίλη, αναπληρώτρια καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Κρήτης, η οποία με μεγάλο ενθουσιασμό και περισσή φροντίδα παραδίδει στην επιστημονική κοινότητα ένα σπουδαίο πόνημα.

Το βιβλίο απευθύνεται σε αρχαιολόγους, θετικούς επιστήμονες, συντηρητές και φοιτητές πολλών ειδικοτήτων και αποτελεί μια συλλογή άρθρων, επικαιροποιημένων, που σχετίζονται με τις ανακοινώσεις ενός συνεδρίου με τον ίδιο τίτλο, που πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2004 στο Ρέθυμνο, με κύρια διοργανώτρια πάλι την Ι. Τζαχίλη. Στις 350, περίπου, σελίδες του βιβλίου περιέχονται 25 πρωτότυπα άρθρα ελλήνων και ξένων συγγραφέων, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται μερικοί ιδιαίτερα γνωστοί από τις πολυετείς μελέτες και ανασκαφικές δραστηριότητές τους στον ευρύτερο αιγαιακό χώρο, μια και τα άρθρα αναφέρονται σε ζητήματα και της ηπειρωτικής Ελλάδας, αλλά και πέραν αυτής.

Πλούσια εικονογράφηση με αρκετές έγχρωμες φωτογραφίες, πίνακες, διαγράμματα, αρχαιολογικά σχέδια, αναλυτικά δεδομένα, αρχαιομετρικές μελέτες, στατιστικές προσεγγίσεις και άλλα χαρακτηρίζουν το βιβλίο ως ένα έργο υψηλής επιστημονικής στάθμης, απαραίτητο σε κάθε ενδιαφερόμενο ή σε σχετιζόμενες με το θέμα βιβλιοθήκες. Η άρτια τυπογραφική μέριμνα οφείλεται στον εκδοτικό οίκο «Πράγματα». Οι τελευταίες σελίδες του βιβλίου περιέχουν και ελληνικές περιλήψεις των 25 άρθρων, και ακόμη έναν κατάλογο με τις ταχυδρομικές και ηλεκτρονικές διευθύνσεις των συγγραφέων. Το βιβλίο διατίθεται στην τιμή των 45€ από την ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.ta-pragmata.com>.